JUNGTINIŲ TAUTŲ CHARTIJA

Mes, Jungtinių Tautų Tautos, pasiryžusios

išgelbėti būsimas kartas nuo karo rykštės, kuris du kartus vienos kartos žmonėms atnešė neapsakomų kančių, ir

vėl įtvirtinti tikėjimą pagrindinėmis žmogaus teisėmis, jo asmenybės orumu bei verte, lygiomis vyrų ir moterų, ir didelių bei mažų tautų teisėmis, ir

sudaryti sąlygas, kuriomis galėtų būti laikomasi teisingumo ir įsipareigojimų, numatytų tarptautinėse sutartyse bei kituose tarptautinės teisės šaltiniuose, ir

skatinti socialinę pažangą ir kurti geresnes laisvo gyvenimo sąlygas,

ir šiais tikslais

būti pakančios ir taikiai gyventi kartu geros kaimynystės dvasia, ir

suvienyti mūsų jėgas tarptautinei taikai bei saugumui palaikyti, ir,

laikantis principų ir nustatant metodus, užtikrinti, kad ginklų jėga būtų naudojama tik siekiant bendro tikslo, ir

panaudoti tarptautines institucijas visų tautų ekonominei bei socialinei pažangai skatinti,

nusprendėme suvienyti mūsų pastangas šiems tikslams pasiekti.

Todėl mūsų vyriausybės per atstovus, susirinkusius San Francisko mieste ir pateikusius patikrintus tinkamus įgaliojimus, pritarė šiai Jungtinių Tautų Chartijai ir ja įsteigė tarptautinę organizaciją, pavadintą „Jungtinės Tautos“.

I SKYRIUS
TIKSLAI IR PRINCIPAI

1 straipsnis

Jungtinių Tautų tikslai yra:

1. Palaikyti tarptautinę taiką bei saugumą ir imtis veiksmingų kolektyvinių priemonių, siekiant užkirsti kelią grėsmei taikai ir ją pašalinti, sustabdyti agresijos veiksmus arba kitus taikos pažeidimus bei taikiomis priemonėmis, remiantis teisingumo ir tarptautinės teisės principais, sureguliuoti arba išspręsti tarptautinius ginčus arba situacijas, dėl kurių gali būti pažeista taika.

2. Plėtoti draugiškus tautų santykius, grindžiamus tautų lygiateisiškumo ir laisvo apsisprendimo principu, taip pat imtis kitų reikiamų priemonių visuotinei taikai stiprinti.

3. Įgyvendinti tarptautinį bendradarbiavimą sprendžiant ekonominio, socialinio, kultūrinio ir humanitarinio pobūdžio tarptautines problemas, ugdant ir skatinant pagarbą visoms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, nepaisant skirtingos rasės, lyties, kalbos bei religijos.

4. Būti centru, vienijančiu tautų veiksmus šiems bendriems tikslams įgyvendinti.

2 straipsnis

Organizacija ir jos narės, siekdamos įgyvendinti 1 straipsnyje nurodytus tikslus, veikia remdamosi šiais principais:

1. Organizacija grindžiama visų jos narių suverenios lygybės principu.

2. Visos narės tam, kad visoms būtų užtikrintos teisės ir dėl narystės Organizacijoje nauda, sąžiningai vykdo pagal šią Chartiją jų prisiimtus įsipareigojimus.

3. Visos narės tarptautinius ginčus sprendžia taikiomis priemonėmis taip, kad nekeltų grėsmės tarptautinei taikai bei saugumui ir teisingumui.

4. Visos narės tarptautiniuose santykiuose susilaiko nuo grasinimo jėga ir jos panaudojimo tiek prieš kurios nors valstybės teritorinį vientisumą arba politinę nepriklausomybę, tiek kuriuo kitu būdu, nesuderinamu su Jungtinių Tautų tikslais.

5. Visos narės teikia Jungtinėms Tautoms visokeriopą pagalbą bet kurioje veikloje, kurios ji imasi vadovaudamasi šia Chartija, ir susilaiko nuo pagalbos teikimo bet kuriai valstybei, prieš kurią Jungtinės Tautos imasi prevencinių arba prievartos veiksmų.

6. Organizacija užtikrina, kad valstybės, kurios nėra Jungtinių Tautų narės, remtųsi šiais principais, jei tai būtina siekiant tarptautinės taikos ir saugumo.

7. Jokia šios Chartijos nuostata nesuteikia Jungtinėms Tautoms teisės kištis į reikalus, kurie iš esmės priklauso kiekvienos valstybės vidaus jurisdikcijai, ir neįpareigoja narių tokius reikalus spręsti pagal šią Chartiją; tačiau šis principas netrukdo taikyti prievartos priemones pagal VII skyrių.

II SKYRIUS
NARYSTĖ

3 straipsnis

Pirminiai Jungtinių Tautų narės yra valstybės, kurios dalyvavo Jungtinių Tautų konferencijoje San Franciske steigiant tarptautinę organizaciją, arba anksčiau – 1942 m. sausio 1 d. – pasirašė Jungtinių Tautų deklaraciją, ir kurios pagal 110 straipsnį pasirašė šią Chartiją ir ją ratifikavo.

4 straipsnis

1. Jungtinių Tautų narės gali būti visos kitos taikingos valstybės, kurios prisiima šioje Chartijoje įtvirtintus įsipareigojimus ir kurios Organizacijos sprendimu gali ir nori šiuos įsipareigojimus vykdyti.

2. Kiekviena tokia valstybė priimama Jungtinių Tautų nare Generalinės Asamblėjos sprendimu, Saugumo Tarybai rekomendavus.

5 straipsnis

Jeigu prieš kurią nors Jungtinių Tautų narę Saugumo Taryba ėmėsi prevencinių arba prievartos veiksmų, Generalinė Asamblėja, Saugumo Tarybai rekomendavus, turi teisę sustabdyti jos galimybę naudotis teisėmis bei privilegijomis, susijusiomis su naryste. Naudojimosi šiomis teisėmis bei privilegijomis galimybę Saugumo Taryba gali vėl grąžinti.

6 straipsnis

Jungtinių Tautų narę, sistemingai pažeidžiančią šioje Chartijoje įtvirtintus principus, Generalinė Asamblėja, Saugumo Tarybai rekomendavus, gali pašalinti iš Organizacijos.

III SKYRIUS
ORGANAI

7 straipsnis

1. Įsteigiami šie pagrindiniai Jungtinių Tautų organai: Generalinė Asamblėja, Saugumo Taryba, Ekonominė ir Socialinė Taryba, Globos Taryba, Tarptautinis Teisingumo Teismas ir Sekretoriatas.

2. Pagal šią Chartiją gali būti steigiamos reikalingos pagalbinės institucijos.

8 straipsnis

Jungtinės Tautos niekaip neriboja vyrų ir moterų lygių galimybių užimti kurias nors pareigas pagrindiniuose ir pagalbiniuose jos organuose.

IV SKYRIUS
GENERALINĖ ASAMBLĖJA

Sudarymas
9 straipsnis

1. Generalinę Asamblėją sudaro visos Jungtinių Tautų narės.
2. Kiekvienai narei Generalinėje Asamblėjoje gali atstovauti ne daugiau kaip penki atstovai.

Funkcijos ir įgaliojimai
10 straipsnis

Generalinė Asamblėja gali svarstyti visus klausimus ir reikalus, pagal šią Chartiją priklausančius jos kompetencijai arba susijusius su šioje Chartijoje nurodytais kitų organų įgaliojimais ir funkcijomis, ir, išskyrus 12 straipsnyje nurodytas išimtis, bet kuriuo iš šių klausimų ar reikalų teikti rekomendacijas Jungtinių Tautų narėms arba Saugumo Tarybai, arba ir Jungtinių Tautų narėms, ir Saugumo Tarybai.

11 straipsnis

1. Generalinė Asamblėja gali nagrinėti bendrus bendradarbiavimo palaikant tarptautinę taiką ir saugumą principus, įskaitant nusiginklavimo bei ginkluotės reguliavimo principus, ir teikti su šiais principais susijusias rekomendacijas narėms arba Saugumo Tarybai, arba ir narėms, ir Saugumo Tarybai.
2. Generalinė Asamblėja gali svarstyti visus su tarptautinės taikos ir saugumo palaikymu susijusius klausimus, kuriuos jai pateikia kuri nors Jungtinių Tautų narė ar Saugumo Taryba, arba kokia nors valstybė, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, pagal 35 straipsnio 2 dalį, ir, išskyrus 12 straipsnyje nurodytas išimtis, gali teikti rekomendacijas šiais klausimais suinteresuotai valstybei ar valstybėms, arba Saugumo Tarybai, arba ir Saugumo Tarybai, ir suinteresuotai valstybei ar valstybėms. Bet kurį tokį klausimą, dėl kurio būtina imtis veiksmų, Generalinė Asamblėja perduoda Saugumo Tarybai prieš svarstymą arba po jo.
3. Generalinė Asamblėja gali atkreipti Saugumo Tarybos dėmesį į situacijas, galinčias kelti grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui.
4. Šiame straipsnyje nustatyti Generalinės Asamblėjos įgaliojimai neapriboja bendros 10 straipsnio taikymo srities.

12 straipsnis

1. Saugumo Tarybai vykdant šioje Chartijoje numatytas funkcijas, susijusias su kokiu nors ginču ar situacija, Generalinė Asamblėja neteikia jokios rekomendacijos dėl šio ginčo ar situacijos, jeigu Saugumo Taryba to neprašo.
2. Generalinis Sekretorius, Saugumo Tarybai pritarus, Generalinei Asamblėjai kiekvienoje jos sesijoje praneša apie visus su tarptautine taika ir saugumo palaikymu susijusius klausimus, kurie tuo metu svarstomi Saugumo Taryboje, ir ta pačia tvarka nedelsdamas praneša Generalinei Asamblėjai, o jeigu ji neposėdžiauja – Jungtinių Tautų narėms, apie tai, kad Saugumo Taryba baigė svarstyti šiuos klausimus.

13 straipsnis

1. Generalinė Asamblėja pradeda tyrimus ir teikia rekomendacijas, siekdama:

a) prisidėti prie tarptautinio politinio bendradarbiavimo ir skatinti tarptautinės teisės plėtrą bei jos kodifikavimą;

b) remti tarptautinį bendradarbiavimą ekonominėje, socialinėje, kultūros, švietimo bei sveikatos apsaugos srityse ir padėti naudotis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, nepaisant skirtingos rasės, lyties, kalbos ir religijos.

2. Kitos Generalinės Asamblėjos pareigos, funkcijos ir įgaliojimai, susiję su šio straipsnio 1 dalies b punkte nurodytais klausimais, nustatyti IX ir X skyriuose.

14 straipsnis

Remdamasi 12 straipsnio nuostatomis, Generalinė Asamblėja gali rekomenduoti kiekvienos situacijos taikaus sureguliavimo priemones, nesvarbu, kokios jos susidarymo priežastys, jei, Asamblėjos nuomone, tai galėtų pakenkti bendrai gerovei arba tautų draugiškiems santykiams, įskaitant ir situacijų, kylančių dėl šios Chartijos nuostatų, kuriose išdėstyti Jungtinių Tautų tikslai ir principai, pažeidimo.

15 straipsnis

1. Generalinė Asamblėja gauna ir nagrinėja kasmetinius ir specialiuosius Saugumo Tarybos pranešimus; į šiuos pranešimus turi būti įtraukta tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo priemonių, kurių Saugumo Taryba nusprendė imtis arba ėmėsi, ataskaita.

2. Generalinė Asamblėja gauna ir nagrinėja kitų Jungtinių Tautų organų pranešimus.

16 straipsnis

Generalinė Asamblėja atlieka tarptautinės globos sistemos funkcijas, kurios jai priskirtos pagal XII ir XIII skyrius, taip pat tvirtina globos susitarimus dėl teritorijų, kurios nepripažintos strateginėmis.

17 straipsnis

1. Generalinė Asamblėja svarsto ir tvirtina Organizacijos biudžetą.

2. Organizacijos narės turi padengti Organizacijos išlaidas pagal Generalinės Asamblėjos paskirstymą.

3. Generalinė Asamblėja svarsto ir tvirtina visus finansinius bei biudžetinius susitarimus su 57 straipsnyje nurodytomis specializuotosiomis agentūromis ir svarsto jų administracinius biudžetus, kad galėtų teikti rekomendacijas suinteresuotoms agentūroms.

Balsavimas
18 straipsnis

1. Kiekvienas Generalinės Asamblėjos narys turi vieną balsą.

2. Generalinės Asamblėjos nutarimai svarbiais klausimais priimami dviejų trečdalių balsavimo metu buvusių ir balsavusių Asamblėjos narių balsų dauguma. Tokie klausimai yra: rekomendacijos dėl tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo, nenuolatinių Saugumo Tarybos narių rinkimai, Ekonominės ir Socialinės Tarybos narių rinkimai, Globos Tarybos narių rinkimai pagal 86 straipsnio 1 dalies c punktą, naujų narių priėmimas į Jungtines Tautas, narystės teisių ir privilegijų sustabdymas, narių pašalinimas iš Organizacijos, globos sistemos funkcionavimo bei biudžeto klausimai.

3. Sprendimai kitais klausimais, įskaitant sprendimus dėl papildomų klausimų kategorijų, kuriais sprendimas priimamas dviejų trečdalių balsų dauguma, priimami balsuojant buvusių ir balsavusių narių balsų dauguma.

19 straipsnis

Jungtinių Tautų narė, laiku Organizacijai nesumokėjusi piniginės įmokos, praranda teisę balsuoti Generalinėje Asamblėjoje, jeigu jos įsiskolinimo suma lygi jai nustatytos įmokos sumai už dvejus pastaruosius metus arba ją viršija. Tačiau Generalinė Asamblėja gali leisti tokiai narei balsuoti, jeigu nustatoma, kad įmoka laiku nesumokėta dėl nuo jos nepriklausančių aplinkybių.

Procedūra
20 straipsnis

Generalinė Asamblėja renkasi į eilines kasmetines sesijas ir į specialiąsias sesijas, kurios sušaukiamos dėl susiklosčiusių aplinkybių. Specialiąsias sesijas šaukia Generalinis Sekretorius Saugumo Tarybos arba Jungtinių Tautų narių daugumos reikalavimu.

21 straipsnis

Generalinė Asamblėja pati nustato savo darbo tvarką. Ji išrenka kiekvienos sesijos Pirmininką.

22 straipsnis

Generalinė Asamblėja gali steigti pagalbinius organus, kurių, jos nuomone, reikia jos funkcijoms atlikti.

V SKYRIUS
SAUGUMO TARYBA

Sudėtis
23 straipsnis

1. Saugumo Tarybą sudaro penkiolika Jungtinių Tautų narių. Kinijos Respublika, Prancūzija, Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė ir Jungtinės Amerikos Valstijos yra nuolatinės Saugumo Tarybos narės. Dešimt kitų Jungtinių Tautų narių nenuolatinėmis Saugumo Tarybos narėmis renka Generalinė Asamblėja, atsižvelgdama pirmiausia į tai, kiek Jungtinių Tautų narės prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo ir kiek padeda siekti kitų Organizacijos tikslų, taip pat į teisingą geografinį pasiskirstymą.

2. Nenuolatinės Saugumo Tarybos narės renkamos dvejiems metams. Pirmą kartą renkant nenuolatines nares, po to, kai Saugumo Tarybos narių skaičius padidintas nuo vienuolikos iki penkiolikos, dvi iš keturių papildomų narių renkamos vienerių metų laikotarpiui. Tarybos narė, kurios įgaliojimų laikas pasibaigė, negali būti tuoj pat perrinkta kitai kadencijai.

3. Kiekvienai Saugumo Tarybos narei atstovauja vienas atstovas.

Funkcijos ir įgaliojimai
24 straipsnis

1. Siekdamos užtikrinti, kad greitą ir veiksmingą Jungtinių Tautų veiklą, jos narės patiki Saugumo Tarybai pagrindinę atsakomybę už tarptautinės taikos ir saugumo palaikymą ir susitaria, kad, vykdydama savo pareigas, susijusias su šia atsakomybe, Saugumo Taryba veikia jų vardu.

2. Vykdydama šias pareigas, Saugumo Taryba remiasi Jungtinių Tautų tikslais ir principais. Konkretūs Saugumo Tarybos įgaliojimai, suteikti atsižvelgiant į šias pareigas, išdėstyti VI, VII, VIII ir XII skyriuose.

3. Saugumo Taryba Generalinei Asamblėjai teikia svarstyti kasmetinius ir prireikus specialiuosius pranešimus.

25 straipsnis

Jungtinių Tautų narės, remdamosi šia Chartija, sutinka paklusti Saugumo Tarybos nutarimams ir juos vykdyti.

26 straipsnis

Siekdama prisidėti prie tarptautinės taikos ir saugumo įtvirtinimo bei palaikymo, kad ginklavimuisi pasaulyje būtų panaudota kuo mažiau žmonių darbo ir ekonominių išteklių, Saugumo Taryba, 47 straipsnyje nurodyto Karo štabo komiteto padedama, yra atsakinga už planų, kurie bus pateikti Jungtinių Tautų narėms dėl ginkluotės reguliavimo sistemos sukūrimo, parengimą.

Balsavimas
27 straipsnis

1. Kiekviena Saugumo Tarybos narė turi vieną balsą.

2. Saugumo Tarybos sprendimai procedūriniais klausimais priimami devynių Tarybos narių balsų dauguma.

3. Saugumo Tarybos sprendimai visai kitais klausimais priimami devynių Tarybos narių balsų dauguma, įskaitant vieningai balsavusių visų nuolatinių Tarybos narių balsus, jei, priimant nutarimus, remiantis VI skyriumi ir 52 straipsnio 3 dalimi, ginčo šalis balsuojant susilaiko.

Procedūra
28 straipsnis

1. Saugumo Tarybos darbas organizuojamas taip, kad ji galėtų funkcionuoti nuolat. Todėl kiekviena Saugumo Tarybos narė visą laiką turi turėti atstovą Jungtinių Tautų būstinėje.

2. Saugumo Taryba rengia periodinius posėdžius, kuriuose kiekvienai jos narei jos nuožiūra gali atstovauti arba vyriausybės narys, arba kuris nors kitas specialiai paskirtas atstovas.

3. Saugumo Taryba gali rengti posėdžius ne vien Organizacijos būstinėje, bet ir kitoje, jos nuomone, darbui labiau tinkamoje vietoje.

29 straipsnis

Saugumo Taryba gali steigti pagalbinius organus, kurie, jos nuomone, reikalingi jos funkcijoms vykdyti.

30 straipsnis

Saugumo Taryba pati nustato savo darbo tvarką, kurioje taip pat numato savo Pirmininko išrinkimo būdą.

31 straipsnis

Kiekviena Jungtinių Tautų narė, kuri nėra Saugumo Tarybos narė, be balsavimo teisės gali dalyvauti nagrinėjant bet kokį klausimą Saugumo Taryboje, jei tik Saugumo Tarybai atrodo, kad svarstomas klausimas ypač susijęs su šios narės interesais.

32 straipsnis

Bet kuri Jungtinių Tautų narė, kuri nėra Saugumo Tarybos narė, arba bet kuri valstybė, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, jeigu tik ji yra Saugumo Taryboje nagrinėjamo ginčo šalis, svarstant šį ginčą kviečiama dalyvauti be balsavimo teisės. Saugumo Taryba valstybei, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, savo nuožiūra nustato tinkamas dalyvavimo sąlygas.

VI SKYRIUS
TAIKUS GINČŲ SPRENDIMAS

33 straipsnis

1. Šalys bet kurį ginčą, kuriam užtrukus gali kilti grėsmė tarptautinei taikai ir saugumui, pirmiausia turi stengtis išspręsti derybomis, tyrimu, tarpininkavimu, sutaikinimu, arbitražu, teismo sprendimu ir kreipdamosi į regionines institucijas ar vadovaudamosios regioniniais susitarimais bei kitomis jų nuožiūra pasirinktomis taikiomis priemonėmis.

2. Saugumo Taryba, kai, jos nuomone, tai yra būtina, reikalauja, kad šalys ginčą spręstų šiomis priemonėmis.

34 straipsnis

Saugumo Taryba gali tirti bet kurį ginčą ar bet kurią situaciją, galinčią sukelti tarptautinę nesantaiką ar nesutarimus, kad nustatytų, ar užtrukęs toks ginčas arba tokia situacija negresia tarptautinei taikai bei saugumui.

35 straipsnis

1. Kiekviena Jungtinių Tautų narė gali atkreipti Saugumo Tarybos arba Generalinės Asamblėjos dėmesį į bet kurį 34 straipsnyje nurodyto pobūdžio ginčą ar situaciją.

2. Valstybė, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, gali atkreipti Saugumo Tarybos arba Generalinės Asamblėjos dėmesį į kiekvieną ginčą, kurio šalis ji yra, jeigu dėl šio ginčo ji iš anksto sutinka laikytis taikaus ginčų sprendimo tvarkos, numatytos šioje Chartijoje.

3. Klausimai, apie kuriuos pranešta Generalinei Asamblėjai pagal šį straipsnį, sprendžiami atsižvelgiant į 11 ir 12 straipsnių nuostatas.

36 straipsnis

1. Saugumo Taryba dėl 33 straipsnyje nurodyto pobūdžio ginčo arba panašaus pobūdžio situacijos gali bet kuriuo metu rekomenduoti tam tikrą procedūrą arba sureguliavimo metodus.

2. Saugumo Taryba atsižvelgia į kiekvieną tokio ginčo sprendimo procedūrą, kuria šalys jau naudojosi jį spręsdamos.

3. Pateikdama rekomendacijas pagal šį straipsnį, Saugumo Taryba taip pat atsižvelgia į tai, kad teisinio pobūdžio ginčus šalys paprastai turi perduoti spręsti Tarptautiniam Teisingumo Teismui pagal Teismo Statuto nuostatas.

37 straipsnis

1. Jei šalys 33 straipsnyje nurodyto pobūdžio ginčo neišsprendžia šiame straipsnyje nurodytomis priemonėmis, jis perduodamas spręsti Saugumo Tarybai.

2. Jeigu Saugumo Taryba mano, kad užsitęsęs ginčas gali kelti grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui, ji sprendžia, ar imtis 36 straipsnyje nurodytų veiksmų, ar rekomenduoti, jos nuomone, tinkamas ginčo sprendimo sąlygas.

38 straipsnis

Nepažeidžiant 33-37 straipsnio nuostatų, Saugumo Taryba, jeigu visos kurio nors ginčo šalys to prašo, gali teikti šalims rekomendacijas, kad šis ginčas būtų išspręstas taikiai.

VII SKYRIUS
VEIKSMAI, KAI KYLA GRĖSMĖ TAIKAI, JI PAŽEIDŽIAMA AR ĮVYKDOMI AGRESIJOS AKTAI

39 straipsnis

Saugumo Taryba nustato grėsmės taikai, jos pažeidimo ar agresijos akto pavojų ir teikia rekomendacijas arba sprendžia, kokių reikia imtis priemonių pagal 41 ir 42 straipsnius siekiant palaikyti arba atkurti tarptautinę taiką bei saugumą.

40 straipsnis

Siekdama išvengti situacijos pablogėjimo, Saugumo Taryba, prieš pateikdama rekomendacijas arba nuspręsdama, kokių 39 straipsnyje numatytų priemonių reikia imtis, gali pareikalauti, kad suinteresuotos šalys laikytųsi, jos nuomone, būtinų arba pageidautinų laikinųjų priemonių. Šios laikinosios priemonės nepažeidžia suinteresuotų šalių teisių, pretenzijų arba padėties. Saugumo Taryba nedelsdama imasi priemonių, jei šių laikinųjų priemonių nesilaikoma.

41 straipsnis

Saugumo Taryba gali nuspręsti, kokių priemonių, nesusijusių su ginkluotosios jėgos naudojimu, turi būti imamasi jos sprendimams vykdyti, taip pat gali pareikalauti, kad Jungtinių Tautų narės taikytų šias priemones. Tai gali būti visiškas arba dalinis ekonominių santykių, geležinkelio, jūrų, oro, pašto, telegrafo, radijo ir kitokių ryšių bei susisiekimo nutraukimas, taip pat diplomatinių santykių nutraukimas.

42 straipsnis

Jeigu, Saugumo Tarybos nuomone, 41 straipsnyje numatytų priemonių gali nepakakti arba jau nepakanka, ji, pasinaudodama oro, jūrų bei sausumos pajėgomis, gali imtis veiksmų, kurių reikia tarptautinei taikai bei saugumui palaikyti arba atkurti. Tokie veiksmai gali būti demonstracijos, blokada ir kitokios Jungtinių Tautų narių oro, jūrų bei sausumos pajėgų operacijos.

43 straipsnis

1. Visos Jungtinių Tautų narės, prisidėdamos prie tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo, Saugumo Tarybos reikalavimu ir remdamosi specialiu susitarimu ar susitarimais, įsipareigoja suteikti ginkluotąsias pajėgas, pagalbą bei atitinkamas aptarnavimo priemones, įskaitant tranzito teisę, kurios būtinos tarptautinei taikai bei saugumui palaikyti.

2. Toks susitarimas ar susitarimai nustato ginkluotųjų pajėgų skaičių ir rūšis, jų parengtį bei bendrą jų išsidėstymo vietą ir teikiamų aptarnavimo priemonių ir pagalbos pobūdį.

3. Saugumo Tarybos iniciatyva derybos dėl susitarimo ar susitarimų turi vykti kuo trumpiau. Susitarimai sudaromi tarp Saugumo Tarybos ir valstybių narių arba tarp Saugumo Tarybos ir valstybių narių grupių ir pateikiami ratifikuoti juos pasirašiusioms valstybėms, remiantis jų atitinkamomis konstitucinėmis procedūromis.

44 straipsnis

Nusprendusi panaudoti jėgą, Saugumo Taryba, prieš pareikalaudama, kad Taryboje neatstovaujama valstybė narė, vykdydama pagal 43 straipsnį prisiimtus įsipareigojimus, suteiktų savo ginkluotąsias pajėgas, turi pakviesti tą narę, jai pageidaujant, dalyvauti priimant Saugumo Tarybos sprendimus dėl jos ginkluotųjų pajėgų dalinių panaudojimo.

45 straipsnis

Siekiant sudaryti galimybę Jungtinėms Tautoms imtis skubių karinių priemonių, jos narių nacionalinių karinių oro pajėgų daliniai turi būti pasirengę skubiems jungtiniams tarptautiniams prievartos veiksmams. Šių dalinių dydį ir parengties laipsnį bei jų jungtinių veiksmų planus nustato Saugumo Taryba, Karo štabo komiteto padedama, kaip tai nurodyta specialiame susitarime ar susitarimuose, nurodytuose 43 straipsnyje.

46 straipsnis

Ginkluotųjų pajėgų panaudojimo planus sudaro Saugumo Taryba, Karo štabo komiteto padedama.

47 straipsnis

1. Įsteigiamas Karo štabo komitetas, kuris pataria ir teikia pagalbą Saugumo Tarybai visais ją dominančiais kariniais klausimais, susijusiais su tarptautiniu taikos ir saugumo palaikymu, kai ji panaudoja savo žinioje esančias ginkluotąsias pajėgas ir joms vadovauja, taip pat reguliuoja ginkluotę ir sprendžia galimo nusiginklavimo klausimus.

2. Karo štabo komitetą sudaro Saugumo Tarybos nuolatinių narių Karo štabų viršininkai ir jų atstovai. Kiekviena Jungtinių Tautų narė, neturinti nuolatinių atstovų Komitete, turi būti Komiteto kviečiama dalyvauti jo veikloje, jeigu to reikia, kad Komitetas veiksmingai atliktų savo pareigas.

3. Karo štabo komitetas, būdamas pavaldus Saugumo Tarybai, yra atsakingas už visų ginkluotųjų pajėgų, esančių Saugumo Tarybos žinioje, strateginį vadovavimą. Vadovavimo tokioms pajėgoms klausimai turi būti išspręsti vėliau.

4. Karo štabo komitetas su Saugumo Tarybos leidimu ir pasikonsultavęs su atitinkamomis regioninėmis institucijomis gali steigti regioninius pakomitečius.

48 straipsnis

1. Visos Jungtinių Tautų narės arba Saugumo Tarybos sprendimu kai kurios iš jų turi imtis veiksmų, kad būtų įgyvendinti Saugumo Tarybos sprendimai dėl tarptautinės taikos bei saugumo palaikymo.

2. Jungtinių Tautų narės įgyvendina šiuos nutarimus tiesiogiai, taip pat savo veiksmais per atitinkamas tarptautines institucijas, kurių narės jos yra.

49 straipsnis

Jungtinių Tautų narės turi vieningai teikti tarpusavio pagalbą įgyvendinant priemones, dėl kurių sprendimą priėmė Saugumo Taryba.

50 straipsnis

Jeigu Saugumo Taryba prieš kurią nors valstybę imasi prevencinių ar prievartos priemonių, bet kuri kita valstybė, nesvarbu, ar ji yra Jungtinių Tautų narė, ar ne, susidūrusi su ypatingomis ekonominėmis problemomis, kilusiomis dėl minėtų priemonių vykdymo, turi teisę konsultuotis su Saugumo Taryba dėl šių problemų sprendimo.

51 straipsnis

Jokia šios Chartijos nuostata neriboja prigimtinės teisės imtis individualios ar kolektyvinės savigynos, jei įvykdomas Jungtinių Tautų narės ginkluotas užpuolimas, tol, kol Saugumo Taryba nesiima būtinų priemonių tarptautinei taikai ir saugumui palaikyti. Valstybės narės nedelsdamos praneša Saugumo Tarybai apie priemones, kurių jos ėmėsi, įgyvendindamos šią savigynos teisę, ir kurios jokiu būdu nedaro įtakos Saugumo Tarybos įgaliojimams bei atsakomybei pagal šią Chartiją bet kuriuo metu imtis veiksmų, kurie, jos manymu, yra reikalingi tarptautinei taikai ir saugumui palaikyti ar atkurti.

VIII SKYRIUS
REGIONINIAI SUSITARIMAI

52 straipsnis

1. Jokia šios Chartijos nuostata neužkerta kelio sudaryti regioninių susitarimų ar steigti institucijų tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo klausimams spręsti regionų mastu, jei tik tokie susitarimai ar institucijos bei jų veikla suderinami su Jungtinių Tautų tikslais ir principais.

2. Jungtinių Tautų narės, sudarančios tokius susitarimus arba steigiančios tokias institucijas, turi dėti visas pastangas, kad vietinio pobūdžio konfliktai, prieš perduodant juos spręsti Saugumo Tarybai, būtų taikiai išsprendžiami remiantis tokiais regioniniais susitarimais arba per tokias regionines institucijas.

3. Saugumo Taryba skatina, kad kuo daugiau vietinio pobūdžio ginčų būtų taikiai sprendžiama pagal tokius regioninius susitarimus arba tokiose regioninėse institucijose tiek suinteresuotų valstybių iniciatyva, tiek Saugumo Tarybai nurodžius.

4. Šis straipsnis jokiu būdu nepažeidžia 34 ir 35 straipsnių.

53 straipsnis

1. Saugumo Taryba, jei tai tikslinga, naudojasi tokiais regioniniais susitarimais ar institucijomis vykdydama prievartos veiksmus. Tačiau jokių prievartos veiksmų pagal šiuos regioninius susitarimus arba per regionines institucijas, jei tam nepritarė Saugumo Taryba, nesiima tol, kol Organizacijai, suinteresuotoms vyriausybėms prašant, gali būti suteikta teisė sustabdyti tolesnę priešiškos valstybės agresiją, išskyrus 107 straipsnyje numatytas priemones prieš bet kurią priešišką valstybę, kaip ji apibūdinta šio straipsnio 2 dalyje, arba priemones, numatytas regioniniuose susitarimuose, sudarytuose tam, kad būtų užkirstas kelias bet kurios tokios valstybės agresyvios politikos atnaujinimui.

2. Sąvoka „priešiška valstybė“, vartojama šio straipsnio 1 dalyje, taikoma tai valstybei, kuri Antrojo pasaulinio karo metu buvo bet kurios šią Chartiją pasirašiusios valstybės priešas.

54 straipsnis

Saugumo Taryba visada turi būti visiškai informuota apie visus veiksmus, kurių imtasi ar ketinama imtis pagal regioninius susitarimus arba regioninėse institucijose tarptautinei taikai bei saugumui palaikyti.

IX SKYRIUS
TARPTAUTINIS EKONOMINIS IR SOCIALINIS BENDRADARBIAVIMAS

55 straipsnis

Siekdamos sudaryti stabilumo bei gerovės sąlygas, būtinas taikiems ir draugiškiems tautų savitarpio santykiams, pagrįstiems tautų lygiateisiškumo ir laisvo apsisprendimo principu, Jungtinės Tautos padeda:

a) kelti gyvenimo lygį, siekti visiško gyventojų užimtumo, geresnių ekonominės bei socialinės pažangos ir plėtros sąlygų;

b) spręsti tarptautines ekonomines, socialines, sveikatos apsaugos ir su jomis susijusias problemas; plėsti tarptautinį bendradarbiavimą kultūros ir švietimo srityse;

c) siekti, kad visada būtų gerbiamos žmogaus teisės bei pagrindinės laisvės ir jų laikomasi, nepaisant skirtingos rasės, lyties, kalbos ar religijos.

56 straipsnis

Visos narės, bendradarbiaudamos su Organizacija, įsipareigoja imtis bendrų ir individualių veiksmų, siekdamos 55 straipsnyje nurodytų tikslų.

57 straipsnis

1. Įvairios specializuotosios agentūros, įsteigtos tarpvyriausybiniais susitarimais ir turinčios plačią jų steigiamuose aktuose nustatytą tarptautinę atsakomybę ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, švietimo, sveikatos apsaugos ir kitose panašiose srityse, susiejamos su Jungtinėmis Tautomis pagal 63 straipsnio nuostatas.

2. Šios įstaigos, taip susietos su Jungtinėmis Tautomis, toliau vadinamos specializuotosiomis agentūromis.

58 straipsnis

Organizacija teikia rekomendacijas dėl specializuotųjų agentūrų politikos bei veiklos koordinavimo.

59 straipsnis

Jungtinės Tautos prireikus inicijuoja suinteresuotų valstybių derybas dėl naujų specializuotųjų agentūrų, reikalingų siekiant 55 straipsnyje nurodytų tikslų, steigimo.

60 straipsnis

Atsakomybė už šiame skyriuje nurodytas Organizacijos funkcijas tenka Generalinei Asamblėjai ir Generalinės Asamblėjos vadovaujamai Ekonominei ir Socialinei Tarybai, kuriai šiam tikslui suteikiami X skyriuje nurodyti įgaliojimai.

X SKYRIUS
EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ TARYBA

Sudėtis
61 straipsnis

1. Ekonominę ir Socialinę Tarybą sudaro penkiasdešimt keturios Jungtinių Tautų narės, kurias renka Generalinė Asamblėja.

2. Laikantis 3 dalies nuostatų, aštuoniolika Ekonominės ir Socialinės Tarybos narių kasmet renkamos trejiems metams. Tarybos narė, kurios įgaliojimų laikas pasibaigė, gali būti perrinkta kitai kadencijai.

3. Pirmą kartą renkant narės, po Ekonominės ir Socialinės Tarybos narių skaičiaus padidinimo nuo vienuolikos iki penkiolikos, dvi iš keturių papildomų narių renkamos vienerių metų laikotarpiui. Tarybos narė, kurios įgaliojimų laikas pasibaigė, negali būti perrinkta kitai kadencijai.

4. Kiekvienai Ekonominės ir Socialinės Tarybos narei atstovauja vienas atstovas.

Funkcijos ir įgaliojimai
62 straipsnis

1. Ekonominė ir Socialinė Taryba gali atlikti ar inicijuoti tyrimus ir rengti pranešimus tarptautiniais ekonomikos, socialiniais, kultūros, švietimo, sveikatos apsaugos ir su jais susijusiais klausimais, taip pat bet kuriais šiais klausimais teikti rekomendacijas Generalinei Asamblėjai, Jungtinių Tautų narėms ir suinteresuotoms specializuotosioms agentūroms.

2. Ji gali tekti rekomendacijas, siekdama užtikrinti žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių gerbimą bei laikymąsi.

3. Ji savo kompetencijos klausimais gali rengti konvencijų projektus ir teikti juos Generalinei Asamblėjai.

4. Remdamasi Jungtinių Tautų parengtomis taisyklėmis, ji gali šaukti tarptautines konferencijas savo kompetencijos klausimais.

63 straipsnis

1. Ekonominė ir Socialinė Taryba su bet kuria 57 straipsnyje nurodyta agentūra gali sudaryti susitarimus, nustatančius sąlygas, kuriomis atitinkama agentūra susiejama su Jungtinėmis Tautomis. Šiuos susitarimus tvirtina Generalinė Asamblėja.

2. Ji gali koordinuoti specializuotųjų agentūrų veiklą, su jomis konsultuodamasi ir teikdama joms rekomendacijas, taip pat teikdama rekomendacijas Generalinei Asamblėjai ir Jungtinių Tautų narėms.

64 straipsnis

1. Ekonominė ir Socialinė Taryba gali imtis atitinkamų priemonių, kad gautų reguliarius specializuotųjų agentūrų pranešimus. Taryba gali sudaryti susitarimus su Jungtinių Tautų narės ir su specializuotosiomis agentūromis, kad gautų jų pranešimus apie priemones, kurių imtasi, kad būtų įgyvendintos jos bei Generalinės Asamblėjos rekomendacijos jos kompetencijai priklausančiais klausimais.

2. Taryba gali pateikti Generalinei Asamblėjai savo pastabas dėl šių pranešimų.

65 straipsnis

Ekonominė ir Socialinė Taryba gali teikti informaciją Saugumo Tarybai ir pastarosios prašymu jai padeda.

66 straipsnis

1. Ekonominė ir Socialinė Taryba, siekdama įgyvendinti Generalinės Asamblėjos rekomendacijas, atlieka jos kompetencijai priklausančias funkcijas.

2. Taryba gali, Generalinei Asamblėjai pritarus, teikti paslaugas, jei to prašo Jungtinių Tautų narės bei specializuotosios agentūros.

3. Taryba turi vykdyti ir kitas šioje Chartijoje numatytas funkcijas arba funkcijas, kurias jai paveda Generalinė Asamblėja.

Balsavimas
67 straipsnis

1. Kiekviena Ekonominės ir Socialinės Tarybos narė turi vieną balsą.

2. Ekonominės ir Socialinės Tarybos sprendimai priimami per balsavimą buvusių ir balsavusių Tarybos narių balsų dauguma.

Procedūra
68 straipsnis

Ekonominė ir Socialinė Taryba sudaro komisijas ekonominiams ir socialiniams klausimams spręsti bei žmogaus teisėms remti, taip pat kitas komisijas, kurios gali būti reikalingos jos funkcijoms atlikti.

69 straipsnis

Ekonominė ir Socialinė Taryba kviečia bet kurią Jungtinių Tautų narę be balso teisės dalyvauti svarstant tai narei ypač svarbius klausimus.

70 straipsnis

Ekonominė ir Socialinė Taryba gali sudaryti susitarimus, kad specializuotųjų agentūrų atstovai be balso teisės dalyvautų svarstant joje arba jos sudarytose komisijose sprendžiamus klausimus, taip pat kad jos atstovas dalyvautų svarstant klausimus specializuotosiose agentūrose.

71 straipsnis

Ekonominė ir Socialinė Taryba gali sudaryti atitinkamus susitarimus, kad būtų rengiamos konsultacijos su nevyriausybinėmis organizacijomis dėl jų kompetencijai priskirtų klausimų sprendimo. Tokie susitarimai gali būti sudaromi su tarptautinėmis ir, jei reikia, su nacionalinėmis organizacijomis, pasikonsultavus su atitinkama Jungtinių Tautų nare.

72 straipsnis

1. Ekonominė ir Socialinė Taryba nustato savo darbo tvarką, taip pat savo pirmininko rinkimo tvarką.

2. Ekonominė ir Socialinė Taryba šaukiama, kaip nustatyta jos darbo tvarkoje, kurioje numatytos nuostatos dėl posėdžių sušaukimo jos daugumos narių reikalavimu.

XI SKYRIUS
DEKLARACIJA DĖL PRIKLAUSOMŲ TERITORIJŲ

73 straipsnis

Jungtinių Tautų narės, būdamos atsakingos ar prisiimančios atsakomybę už teritorijų, kurių tautos dar nėra pasiekusios visiškos savivaldos, valdymą, pripažįsta šių teritorijų gyventojų interesų pirmumo principą ir laiko savo šventa pareiga kuo daugiau prisidėti keliant gyventojų gerovę pagal šia Chartija nustatytą tarptautinės taikos ir saugumo sistemą, siekdamos:

a) užtikrinti, tinkamai atsižvelgiant į šių tautų kultūrą, jų politinę, ekonominę, socialinę ir švietimo pažangą, kad būtų teisingai elgiamasi su jomis ir kad jos būtų saugomos nuo piktnaudžiavimų;

b) plėtoti savivaldą, tinkamai atsižvelgiant į šių tautų politinius siekius, ir padėti joms sparčiai vystyti laisvas politines institucijas remiantis kiekvienai teritorijai ir jos tautoms būdingomis specifinėmis aplinkybėmis ir skirtingu pasiekimų lygiu;

c) stiprinti tarptautinę taiką ir saugumą;

d) remti konstruktyvias raidos priemones, skatinti mokslo tyrinėjimus, bendradarbiauti vienai su kita ir prireikus su specializuotosiomis tarptautinėmis institucijomis, kad būtų pasiekti šiame straipsnyje nurodyti socialiniai, ekonominiai bei mokslo tikslai; ir

e) Generaliniam Sekretoriui informacijos tikslais, bet su tokiais apribojimais, kurių reikia saugumo ir konstituciniais sumetimais, reguliariai perduoti statistinę ir kitokią specialiąją informaciją apie ekonomines, socialines ir švietimo sąlygas teritorijose, už kurias jos yra atitinkamai atsakingos, išskyrus teritorijas, kurioms taikomos XII ir XIII skyrių nuostatos.

74 straipsnis

Jungtinių Tautų narės taip pat sutinka, kad jų politika, susijusi su teritorijomis, kurioms taikomos šio skyriaus nuostatos, kaip ir jų metropolijose, turi būti pagrįsta bendru geros kaimynystės principu, tinkamai atsižvelgiant į likusio pasaulio interesus bei gerovę socialinėje, ekonominėje ir prekybos srityse.

XII SKYRIUS
TARPTAUTINĖ GLOBOS SISTEMA

75 straipsnis

Jungtinės Tautos įkuria jų vadovaujamą tarptautinę globos sistemą valdyti ir prižiūrėti teritorijoms, kurios gali būti įtrauktos į ją vėlesniais atskirais susitarimais. Šios teritorijos toliau vadinamos „globojamosiomis teritorijomis“.

76 straipsnis

Atsižvelgiant į šios Chartijos 1 straipsnyje išdėstytus Jungtinių Tautų tikslus, pagrindiniai globos sistemos uždaviniai yra šie:

a) stiprinti tarptautinę taiką ir saugumą;

b) remti globojamųjų teritorijų gyventojų politinę, ekonominę ir socialinę pažangą bei jų laimėjimus švietimo srityje, taip pat jų sparčią plėtrą siekiant savivaldos ir nepriklausomybės, kiek tai įmanoma kiekvienos teritorijos ir jos tautų specifinėmis sąlygomis bei atsižvelgiant į šių tautų laisvai išreikštą valią ir kiekvieno globos susitarimo sąlygas;

c) skatinti pagarbą visoms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, nepaisant skirtingos rasės, lyties, kalbos ir religijos, ir skatinti pasaulio tautų tarpusavio priklausomybės pripažinimą; ir

d) užtikrinti vienodų sąlygų sudarymą visoms Jungtinių Tautų narėms bei jų subjektams socialinėje, ekonominėje ir prekybos srityse, taip pat vienodą požiūrį į juos, siekiant teisingumo, neatsisakant ketinimo vykdyti anksčiau išdėstytus uždavinius ir laikantis 80 straipsnio nuostatų.

77 straipsnis

1. Globos sistema apima tokias toliau išvardytų kategorijų teritorijas, kurios į ją įtrauktos pagal globos susitarimus:

a) teritorijas, šiuo metu valdomas vadovaujantis suteiktu mandatu;

b) teritorijas, atimtas iš priešiškų valstybių dėl Antrojo pasaulinio karo, ir

c) teritorijas, savanoriškai įtrauktas į globos sistemą valstybių, atsakingų už jų valdymą.

2. Klausimas, kokios iš pirmiau išvardytų kategorijų teritorijų ir kokiomis sąlygomis turi būti įtrauktos į globos sistemą, bus vėlesnio susitarimo dalykas.

78 straipsnis

Globos sistema neapima teritorijų šalių, tapusių Jungtinių Tautų narėmis; jų tarpusavio santykiai grindžiami suverenios lygybės principu.

79 straipsnis

Globos sąlygas kiekvienai teritorijai, kuri turi būti įtraukta į globos sistemą, taip pat visus pakeitimus ar pataisas nustato tiesiogiai suinteresuotos valstybės, taip pat valstybės, kurioms suteikti mandatai, pagal turimus įgaliojimus, jei teritorijas pagal mandatą valdo Jungtinių Tautų narė, ir jie turi būti patvirtinti 83 ir 85 straipsniuose nustatyta tvarka.

80 straipsnis

1. Jei kitaip nenustatoma atskirais globos susitarimais, sudarytais pagal 77, 79 ir 81 straipsnius, kuriais kiekviena teritorija įtraukiama į globos sistemą, ir, kol šie susitarimai bus sudaryti, jokia šio skyriaus nuostata negali būti aiškinama kaip pakeičianti bet kurios valstybės ar tautos teises arba galiojančius tarptautinius susitarimus, kurių šalimis yra Jungtinių Tautų narės.

2. Šio straipsnio 1 dalis neturi būti aiškinama kaip duodanti pagrindą sustabdyti ar atidėti derybas bei sudaryti susitarimus dėl mandatinių ar kitokių teritorijų įtraukimo į globos sistemą, kaip tai numatyta 77 straipsnyje.

81 straipsnis

Į globos susitarimą visada turi būti įtrauktos sąlygos, kuriomis remiantis bus valdoma teritorija, taip pat nurodyta administracija, kuri valdys globojamąją teritoriją. Tokia administracija, toliau vadinama „valdančioji administracija“, gali būti tiek viena, tiek daugiau valstybių arba pati Jungtinių Tautų Organizacija.

82 straipsnis

Bet kuriame globos susitarime gali būti nurodomas strateginis regionas arba regionai, į kuriuos gali įeiti visa globojamoji teritorija, kuriai taikomas susitarimas, arba jos dalis, nepažeidžiant jokio specialaus susitarimo ar susitarimų, sudarytų remiantis 43 straipsniu.

83 straipsnis

1. Visas Jungtinių Tautų funkcijas, susijusias su strateginiais regionais, įskaitant globos susitarimų sąlygų bei jų pakeitimų ar pataisų tvirtinimą, atlieka Saugumo Taryba.

2. Pagrindiniai tikslai, išdėstyti 76 straipsnyje, taikomi kiekvieno strateginio regiono gyventojams.

3. Saugumo Taryba, laikydamasi globos susitarimų sąlygų ir nepažeisdama saugumo reikalavimų, naudojasi Globos Tarybos parama, vykdydama tas Jungtinių Tautų globos sistemos

funkcijas, kurios susijusios su strateginių regionų politiniais, ekonominiais, socialiniais ir švietimo klausimais.

84 straipsnis

Valdančioji administracija turi garantuoti, kad globojamoji teritorija padėtų palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą. Šiam tikslui ji, vykdydama savo įsipareigojimus Saugumo Tarybai, taip pat susijusius su vietos gynyba ir teisės bei tvarkos palaikymu globojamojoje teritorijoje, gali panaudoti savanoriškąsias ginkluotąsias pajėgas ir pasinaudoti globojamosios teritorijos infrastruktūra ir suteikta pagalba.

85 straipsnis

1. Jungtinių Tautų funkcijas, susijusias su globos susitarimais visuose regionuose, nepriskirtuose prie strateginių, įskaitant globos susitarimų sąlygų ir jų pakeitimų bei pataisų tvirtinimą, atlieka Generalinė Asamblėja.

2. Globos Taryba, vadovaujama Generalinės Asamblėjos, padeda Generalinei Asamblėjai atlikti šias funkcijas.

XIII SKYRIUS
GLOBOS TARYBA

Sudėtis
86 straipsnis

1. Globos Tarybą sudaro šios Jungtinių Tautų narės:

a) Jungtinių Tautų narės, kurios valdo globojamąsias teritorijas;

b) Jungtinių Tautų narės, išvardytos 23 straipsnyje, nors jos ir nevaldo globojamųjų teritorijų;

c) kitų Jungtinių Tautų narių, Generalinės Asamblėjos išrinktų trejiems metams, skaičius, kurio gali prireikti siekiant užtikrinti, kad bendras Globos Tarybos narių skaičius būtų lygiai paskirstytas tarp tų Jungtinių Tautų narių, kurios valdo globojamąsias teritorijas, ir tų, kurios jų nevaldo.

2. Kiekviena Globos Tarybos narė skiria vieną ypač kvalifikuotą asmenį, kuris jai atstovautų Globos Taryboje.

Funkcijos ir įgaliojimai
87 straipsnis

Generalinė Asamblėja ir jos vadovaujama Globos Taryba, vykdydamos savo funkcijas, gali:

a) svarstyti ataskaitas, kurias teikia valdančioji administracija;

b) priimti peticijas bei jas nagrinėti, konsultuodamosi su valdančiąja administracija;

c) periodiškai lankyti atitinkamas globojamąsias teritorijas su vadovaujančia administracija suderintais terminais, ir

d) imtis minėtų ir kitų veiksmų pagal globos susitarimų sąlygas.

88 straipsnis

Globos Taryba parengia anketą apie kiekvienos globojamosios teritorijos gyventojų politinę, ekonominę, socialinę bei švietimo pažangą, o kiekvienos globojamosios teritorijos, priskirtos Generalinės Asamblėjos kompetencijai, valdančioji administracija, remdamasi šia anketa, Generalinei Asamblėjai kasmet rengia pranešimus.

Balsavimas
89 straipsnis

1. Kiekviena Globos Tarybos narė turi vieną balsą.
2. Globos Tarybos sprendimai priimami balsavimo metu buvusių ir balsavusių Tarybos narių balsų dauguma.

Procedūra
90 straipsnis

1. Globos Taryba nustato savo darbo tvarką, taip pat savo pirmininko rinkimo tvarką.
2. Globos Tarybos posėdžiai prireikus šaukiami pagal taisykles, kuriose numatyta, jog jie šaukiami jos narių daugumos reikalavimu.

91 straipsnis

Globos Taryba prireikus naudojasi Ekonominės ir Socialinės Tarybos bei specializuotųjų agentūrų pagalba, spręsdama jas dominančius klausimus.

XIV SKYRIUS
TARPTAUTINIS TEISINGUMO TEISMAS

92 straipsnis

Tarptautinis Teisingumo Teismas yra pagrindinė Jungtinių Tautų teismo institucija. Jis veikia pagal pridedamą Statutą, kuris yra pagrįstas Nuolatinio Tarptautinio Teisingumo Teismo Statutu ir yra šios Chartijos sudėtinė dalis.

93 straipsnis

1. Visos Jungtinių Tautų narės *ipso facto* yra Tarptautinio Teisingumo Teismo Statuto šalys.
2. Valstybė, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, gali būti Tarptautinio Teisingumo Teismo Statuto šalis pagal sąlygas, kurias kiekvienu atskiru atveju nustato Generalinė Asamblėja, remdamasi Saugumo Tarybos rekomendacija.

94 straipsnis

1. Kiekviena Jungtinių Tautų narė įsipareigoja vykdyti Tarptautinio Teisingumo Teismo sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalis ji yra.
2. Jeigu kuri nors bylos šalis nevykdo Teismo sprendimu jai nustatyto įsipareigojimo, kita šalis gali kreiptis į Saugumo Tarybą, kuri prireikus gali pateikti rekomendacijas arba imtis sprendimui vykdyti reikalingų priemonių.

95 straipsnis

Ši Chartija nekliudo Jungtinių Tautų narėms patikėti spręsti savo nesutarimų kitiems teismams, remiantis esamais ar būsimais susitarimais.

96 straipsnis

1. Generalinė Asamblėja ar Saugumo Taryba gali prašyti Tarptautinį Teismą pateikti konsultacinę išvadą bet kokiu teisės klausimu.

2. Kitos Jungtinių Tautų institucijos ir specializuotosios agentūros, kurioms Generalinė Asamblėja gali bet kuriuo metu duoti leidimą, taip pat gali prašyti Teismą pateikti konsultacinę išvadą jų veikloje iškylančiais teisės klausimais.

XV SKYRIUS
SEKRETORIATAS

97 straipsnis

Sekretoriatą sudaro Generalinis Sekretorius ir toks personalas, kurio gali prireikti Organizacijai. Generalinį Sekretorių skiria Generalinė Asamblėja Saugumo Tarybai rekomendavus. Generalinis Sekretorius yra vyriausiasis Jungtinių Tautų administracijos pareigūnas.

98 straipsnis

Generalinis Sekretorius šias pareigas eina visuose Generalinės Asamblėjos, Saugumo Tarybos, Ekonominės ir Socialinės Tarybos bei Globos Tarybos posėdžiuose ir atlieka kitas šių institucijų jam patikėtas funkcijas. Generalinis Sekretorius pateikia Generalinei Asamblėjai metinę Organizacijos darbo ataskaitą.

99 straipsnis

Generalinis Sekretorius turi teisę atkreipti Saugumo Tarybos dėmesį į bet kokius klausimus, kurie, jo nuomone, gali kelti grėsmę tarptautinės taikos ir saugumo palaikymui.

100 straipsnis

1. Eidami savo pareigas, Generalinis Sekretorius ir Sekretoriato personalas neturi prašyti arba gauti nurodymų iš jokios Organizacijai pašalinės vyriausybės ar valdžios. Jie turi susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, kurie galėtų pakenkti jų, tik Organizacijai atsakingų tarptautinių pareigūnų, padėčiai.

2. Kiekviena Jungtinių Tautų narė įsipareigoja gerbti išimtinai tarptautinį Generalinio Sekretoriaus ir Sekretoriato personalo pareigų pobūdį ir nemėginti daryti jiems įtakos, kai jie atlieka savo pareigas.

101 straipsnis

1. Sekretoriato personalą skiria Generalinis Sekretorius pagal Generalinės Asamblėjos nustatytas taisykles.

2. Atitinkamas personalas priimamas nuolatiniam darbui į Ekonominę ir Socialinę Tarybą, į Globos Tarybą, ir, kai reikia, į kitas Jungtinių Tautų institucijas. Šis personalas yra Sekretoriato dalis.

3. Priimant dirbti Sekretoriato personalą ir nustatant tarnybos sąlygas, svarbiausia turi būti vadovaujamasi būtinumu užtikrinti, kad darbuotojai labai gerai dirbtų, būtų kompetentingi ir sąžiningi. Parenkant personalą, turi būti tinkamai atsižvelgiama į kuo platesnį geografinį pasiskirstymą.

XVI SKYRIUS
ĮVAIRIOS NUOSTATOS

102 straipsnis

1. Įsigaliojus šiai Chartijai, Jungtinių Tautų narė kiekvieną sudarytą tarptautinę sutartį ir kiekvieną tarptautinį susitarimą turi kuo greičiau registruoti Sekretoriate ir paskelbti.

2. Jeigu tokia tarptautinė sutartis ar tarptautinis susitarimas neregistruoti pagal šio straipsnio 1 dalį, nė viena jų šalis negali jais remtis nė vienoje Jungtinių Tautų institucijoje.

103 straipsnis

Jeigu Jungtinių Tautų narių įsipareigojimai pagal šią Chartiją prieštarauja jų įsipareigojimams pagal kokį nors kitą tarptautinį susitarimą, jų įsipareigojimai pagal šią Chartiją turi pirmenybę.

104 straipsnis

Organizacija kiekvienos narės teritorijoje turi tokį teisnumą ir veiksnumą, kokio reikia jos funkcijoms atlikti bei siekti jos tikslų.

105 straipsnis

1. Organizacija kiekvienos savo narės teritorijoje naudojasi tokiomis privilegijomis ir imunitetais, kurių būtinai reikia jos tikslams pasiekti.

2. Jungtinių Tautų narių atstovai bei jos pareigūnai taip pat naudojasi tokiomis privilegijomis ir imunitetais, kurių būtinai reikia, kad galėtų savarankiškai atlikti savo funkcijas, susijusias su Organizacijos veikla.

3. Generalinė Asamblėja gali duoti rekomendacijas, siekdama nustatyti šio straipsnio 1 ir 2 dalių taikymo detales, taip pat šiam tikslui Jungtinių Tautų narėms gali siūlyti sudaryti konvencijas.

XVII SKYRIUS
SAUGUMO PRIEMONĖS PEREINAMUOJU LAIKOTARPIU

106 straipsnis

Kol pradeda galioti 43 straipsnyje nurodyti specialieji susitarimai, kurie, Saugumo Tarybos nuomone, suteikia jai galimybę pradėti eiti savo pareigas pagal 42 straipsnį, Keturių valstybių deklaracijos, pasirašytos Maskvoje 1943 metų spalio 30 dieną, šalys ir Prancūzija pagal šios deklaracijos 5 punkto nuostatas Organizacijos vardu konsultuosis tarpusavyje ir, kai reikia, su kitomis Jungtinių Tautų narėmis dėl bendrų veiksmų, kurių gali prireikti tarptautinei taikai ir saugumui palaikyti.

107 straipsnis

Ši Chartija jokiu būdu nepanaikina veiksmų, kurių ėmėsi arba kuriuos sankcionavo po Antrojo pasaulinio karo už tokius veiksmus atsakingos vyriausybės prieš bet kurią valstybę, kuri per Antrąjį pasaulinį karą buvo bet kurios valstybės, pasirašiusios šią Chartiją, priešas, teisėtumo, taip pat nesustabdo tokių veiksmų.

XVIII SKYRIUS
PATAISOS

108 straipsnis

Šios Chartijos pataisos įsigalioja visoms Jungtinių Tautų narėms po to, kai jos priimamos Generalinėje Asamblėjoje dviejų trečdalių narių balsų dauguma ir jas pagal atitinkamas konstitucines procedūras ratifikuoja du trečdaliai Jungtinių Tautų narių, įskaitant visas nuolatines Saugumo Tarybos nares.

109 straipsnis

1. Siekiant peržiūrėti šią Chartiją, gali būti sušaukta Jungtinių Tautų narių Generalinė konferencija dviejų trečdalių Generalinės Asamblėjos narių balsų dauguma ir bet kurių septynių Saugumo Tarybos narių balsų dauguma nustatytu laiku ir nustatytoje vietoje. Kiekviena Jungtinių Tautų narė Konferencijoje turi vieną balsą.

2. Bet koks šios Chartijos pakeitimas, rekomenduotas Konferencijos dalyvių dviejų trečdalių balsų dauguma, įsigalios, kai jį pagal atitinkamas konstitucines procedūras ratifikuos du trečdaliai Jungtinių Tautų narių, įskaitant visas nuolatines Saugumo Tarybos nares.

3. Jeigu tokia Konferencija nebus sušaukta iki Generalinės Asamblėjos dešimtosios kasmetinės sesijos nuo šios Chartijos įsigaliojimo, pasiūlymas sušaukti tokią Konferenciją įtraukiamas į šios Generalinės Asamblėjos sesijos darbotvarkę, ir Konferencija šaukiama, jei taip nusprendžiama Generalinės Asamblėjos narių paprasta balsų dauguma ir septyniais bet kurių Saugumo Tarybos narių balsais.

XIX SKYRIUS
RATIFIKAVIMAS IR PASIRAŠYMAS

110 straipsnis

1. Šią Chartiją ją pasirašiusios valstybės turi ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines procedūras.

2. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybei, kuri praneša apie kiekvieną deponavimą Chartiją pasirašiusioms valstybėms, taip pat ir Organizacijos Generaliniam Sekretoriui, kai jis bus paskirtas.

3. Ši Chartija įsigalioja, kai Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė, Jungtinės Amerikos Valstijos, Kinijos Respublika, Prancūzija, Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga bei dauguma kitų Chartiją pasirašiusių valstybių deponuoja savo ratifikavimo dokumentus. Ratifikavimo dokumentų deponavimo protokolą parengia Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybė ir perduoda jo kopijas visoms Chartiją pasirašiusioms valstybėms.

4. Šią Chartiją pasirašiusios valstybės, kurios ją ratifikuoja po jos įsigaliojimo, tampa Jungtinių Tautų narėmis nuo tada, kai deponuoja atitinkamus ratifikavimo dokumentus.

111 straipsnis

Ši chartija, kurios tekstai anglų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra autentiški, deponuojama Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybės archyvuose. Ši Vyriausybė tinkamai patvirtintas Chartijos kopijas perduoda visų kitų ją pasirašiusių valstybių vyriausybėms.

TAI PATVIRTINDAMI, Jungtinių Tautų narių vyriausybių atstovai pasirašė šią Chartiją.

PRIIMTA tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt penktųjų metų birželio dvidešimt šeštąją dieną San Franciske.

_____

TARPTAUTINIO TEISMO STATUTAS

1 straipsnis

Tarptautinis Teismas, įsteigtas remiantis Jungtinių Tautų įstatais kaip pagrindinė Jungtinių Tautų teismo institucija, sudaromas ir veikia pagal šio Statuto nuostatas.

I SKYRIUS
TEISMO ORGANIZAVIMAS

2 straipsnis

Teismą sudaro kolegija nepriklausomų teisėjų, neatsižvelgiant į jų pilietybę išrinktų iš aukštomis moralinėmis savybėmis pasižyminčių asmenų, atitinkančių reikalavimus, keliamus jų šalyse asmenims, skiriamiems į aukščiausias teisėjų pareigas, arba iš tarptautinės teisės srityje autoritetą turinčių teisininkų.

3 straipsnis

1. Teismą sudaro penkiolika narių, iš jų negali būti dviejų tos pačios valstybės piliečių.
2. Asmuo, kuris renkant Teismo narius gali būti laikomas daugiau negu vienos valstybės piliečiu, laikomas piliečiu tos valstybės, kurioje jis paprastai naudojasi pilietinėmis ir politinėmis teisėmis.

4 straipsnis

1. Teismo narius renka Generalinė Asamblėja ir Saugumo Taryba iš sąrašo asmenų, kuriuos pasiūlo valstybių grupės Nuolatiniame Arbitražo Teisme, pagal tolesnes nuostatas.
2. Jei Jungtinių Tautų narėms neatstovaujama Nuolatiniame Arbitražo Teisme, kandidatus siūlo valstybių grupės, kurias šiam tikslui jų vyriausybės skiria tomis pačiomis sąlygomis, kurios 1907 m. Hagos konvencijos dėl taikaus tarptautinių ginčų sprendimo 44 straipsniu yra nustatytos Nuolatinio Arbitražo Teismo nariams.
3. Jeigu nėra specialaus susitarimo, sąlygas, kuriomis valstybė, būdama šio Statuto šalis, tačiau nebūdama Jungtinių Tautų narė, gali dalyvauti Teismo narių rinkimuose, nustato Generalinė Asamblėja, remdamasi Saugumo Tarybos rekomendacija.

5 straipsnis

1. Ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki rinkimų dienos Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius rašytiniu prašymu kreipiasi į Nuolatinio Arbitražo Teismo narius, kurie priklauso valstybėms šio Statuto šalims, ir į valstybių grupių narius, paskirtus pagal 4 straipsnio 2 dalį, prašydamas juos per nurodytą laiką valstybių grupėmis pasiūlyti kandidatus, galinčius eiti Teismo narių pareigas.
2. Jokia grupė negali pasiūlyti daugiau kaip keturių kandidatų, be to, iš jų negali būti daugiau kaip dviejų šios grupės atstovaujamos valstybės piliečių. Grupės pasiūlytų kandidatų skaičius jokiu būdu negali būti dvigubai didesnis negu esamų vietų skaičius.

6 straipsnis

Rekomenduojama, kad prieš siūlydama kandidatus, kiekviena nacionalinė grupė konsultuotųsi su savo šalies Aukščiausiuoju Teismu, teisės fakultetais, teisės aukštosiomis

mokyklomis, savo nacionalinėmis akademijomis, taip pat su tarptautinių akademijų nacionaliniais skyriais, tyrinėjančiais teisę.

7 straipsnis

1. Generalinis Sekretorius sudaro abėcėlinį sąrašą visų asmenų, kurių kandidatūros buvo pasiūlytos. Išskyrus 12 straipsnio 2 dalyje numatytą atvejį, gali būti išrinkti tik į šį sąrašą įtraukti asmenys.

2. Generalinis Sekretorius šį sąrašą pateikia Generalinei Asamblėjai ir Saugumo Tarybai.

8 straipsnis

Generalinė Asamblėja ir Saugumo Taryba kiekviena atskirai savarankiškai pradeda rinkti Teismo narius.

9 straipsnis

Per kiekvienus rinkimus rinkėjai turi žinoti, kad ne tik atskirai kiekvienas išrinktas asmuo turi atitikti visus keliamus reikalavimus, bet ir visa Teismo sudėtis turi garantuoti, jog bus atstovaujama visoms svarbiausioms civilizacijos formoms ir pagrindinėms pasaulio teisinėms sistemoms.

10 straipsnis

1. Išrinktais laikomi absoliučią balsų daugumą ir Generalinėje Asamblėjoje, ir Saugumo Taryboje gavę kandidatai.

2. Bet koks balsavimas Saugumo Taryboje, tiek renkant teisėjus, tiek skiriant 12 straipsnyje numatytos taikinamosios komisijos narius, vyksta nedarant jokio skirtumo tarp nuolatinių ir nenuolatinių Saugumo Tarybos narių.

3. Jeigu ir Generalinėje Asamblėjoje, ir Saugumo Taryboje absoliučią balsų daugumą gavo daugiau kaip vienas tos pačios valstybės pilietis, tik vyresnis iš jų pagal amžių laikomas išrinktu.

11 straipsnis

Jeigu po pirmo rinkimų posėdžio viena ar daugiau vietų lieka neužimtos, šaukiamas antras, o prireikus ir trečias posėdis.

12 straipsnis

1. Jeigu po trečiojo posėdžio viena ar daugiau vietų lieka laisvos, bet kuriuo metu arba pagal Generalinės Asamblėjos, arba Saugumo Tarybos reikalavimą gali būti sušaukta taikinamoji komisija, sudaryta iš šešių narių: trijų, paskirtų Generalinės Asamblėjos, ir trijų, paskirtų Saugumo Tarybos, siekiant absoliučia balsų dauguma išrinkti vieną asmenį į kiekvieną dar neužimtą vietą ir pateikti jo kandidatūrą tvirtinti Generalinei Asamblėjai ir Saugumo Tarybai.

2. Jeigu taikinamoji komisija vienbalsiai sutaria dėl kokio nors asmens, atitinkančio keliamus reikalavimus, kandidatūros, jis gali būti įtrauktas į sąrašą, nors ir nebuvo įtrauktas į 7 straipsnyje nurodytą kandidatų sąrašą.

3. Jeigu taikinamoji komisija įsitikina, kad jai nepavyks surengti rinkimų, tie Teismo nariai, kurie jau yra išrinkti, per Saugumo Tarybos nustatytą laiką pasirūpina, kad laisvos vietos būtų užimtos, išrinkdami Teismo narius iš kandidatų, už kuriuos buvo balsuojama arba Generalinėje Asamblėjoje, arba Saugumo Taryboje.

4. Teisėjų balsams pasidalijus po lygiai, lemiamas yra vyriausio pagal amžių teisėjo balsas.

13 straipsnis

1. Teismo nariai renkami devyneriems metams ir gali būti perrinkti, jeigu penkių teisėjų, išrinktų per pirmuosius rinkimus, kadencija baigiasi po trejų metų, o dar penkių teisėjų kadencija baigiasi po šešerių metų.

2. Tuoj pat po pirmųjų rinkimų Generalinis Sekretorius burtų būdu nustato, kurie teisėjai laikomi išrinktais pirmiau nurodytiems trejų ir šešerių metų pradiniams laikotarpiams.

3. Teismo nariai eina savo pareigas tol, kol juos pakeičia kiti. Net ir po šio pakeitimo jie turi baigti nagrinėti pradėtas bylas.

4. Kai Teismo narys atsistatydina, savo atsistatydinimo pareiškimą jis adresuoja Teismo Pirmininkui, kad jį perduotų Generaliniam Sekretoriui. Pastarajam gavus pareiškimą, vieta laikoma laisva.

14 straipsnis

Laisvos vietos užimamos tokia pat kaip ir pirmiesiems rinkimams nustatyta tvarka, laikantis šios taisyklės: atsiradus laisvai vietai, Generalinis Sekretorius per mėnesį išsiuntinėja 5 straipsnyje numatytus prašymus, o Saugumo Taryba paskiria rinkimų dieną.

15 straipsnis

Teismo narys, išrinktas pakeisti nariui, kurio kadencija dar nesibaigė, eina pareigas, kol baigiasi jo pirmtako kadencija.

16 straipsnis

1. Teismo nariai negali eiti jokių politinių ar administracinių pareigų ir negali imtis jokios kitos profesinės veiklos.

2. Jei šiuo klausimu kyla kokių nors abejonių, klausimą sprendžia Teismas.

17 straipsnis

1. Nė vienas Teismo narys negali būti atstovu, įgaliotiniu ar advokatu jokioje byloje.

2. Nė vienas Teismo narys negali dalyvauti sprendžiant kokią nors bylą, kurioje jis anksčiau dalyvavo kaip vienos iš šalių atstovas, įgaliotinis ar advokatas, arba kaip nacionalinio ar tarptautinio teismo, arba tyrimo komisijos narys, arba eidamas kokias nors kitas pareigas.

3. Jei šiuo klausimu kyla abejonių, klausimą sprendžia Teismas.

18 straipsnis

1. Teismo narys gali būti atleistas iš pareigų tik tuo atveju, kai kiti nariai vienbalsiai pripažįsta, jog jis nebeatitinka keliamų reikalavimų.

2. Generaliniam Sekretoriui apie tai oficialiai praneša Teismo Sekretorius.

3. Gavus šį pranešimą, vieta laikoma laisva.

19 straipsnis

Teismo nariai, dalyvaudami Teismo veikloje, naudojasi diplomatinėmis privilegijomis ir imunitetais.

20 straipsnis

Kiekvienas Teismo narys, prieš pradėdamas eiti savo pareigas, turi atvirame Teismo posėdyje iškilmingai pareikšti, kad jis savo įgaliojimus vykdys nešališkai ir sąžiningai.

21 straipsnis

1. Teismas trejiems metams išsirenka savo Pirmininką ir Vicepirmininką. Jie gali būti perrinkti.

2. Teismas skiria savo Teismo Sekretorių, taip pat prireikus gali numatyti skirti kitus reikalingus pareigūnus.

22 straipsnis

1. Teismo buveinė įsteigiama Hagos mieste. Tačiau tai netrukdo Teismui posėdžiauti ir atlikti savo funkcijas kitoje vietoje, jeigu Teismas mano, jog tai būtų pageidautina.

2. Teismo Pirmininkas ir Sekretorius turi gyventi tame mieste, kuriame yra Teismo buveinė.

23 straipsnis

1. Teismas posėdžiauja nuolat, išskyrus teismo atostogas, kurių laiką ir trukmę nustato Teismas.

2. Teismo nariai turi teisę į kasmetines atostogas, kurių laiką ir trukmę nustato Teismas, atsižvelgdamas į tai, kokiu atstumu nuo Hagos yra kiekvieno teisėjo namai.

3. Teismo nariai įpareigojami nuolat būti Teismo žinioje, išskyrus tą laiką, kai jie atostogauja arba kai jie negali dėl ligos ar dėl kitų rimtų priežasčių, kurios turi būti pranešamos Pirmininkui.

24 straipsnis

1. Jeigu dėl kokios nors ypatingos priežasties Teismo narys mano, kad jis neturi dalyvauti sprendžiant kurią nors bylą, jis apie tai praneša Pirmininkui.

2. Jei Pirmininkas mano, kad dėl kokios nors ypatingos priežasties kuris nors Teismo narys neturi dalyvauti kurios nors bylos posėdyje, jis apie tai jam praneša.

3. Jeigu tokiu atveju Teismo narys ir Pirmininkas nesutaria, klausimą sprendžia Teismas.

25 straipsnis

1. Teismo posėdžiuose dalyvauja visi nariai, išskyrus šiame Statute atskirai numatytus atvejus.

2. Laikantis sąlygos, kad esamų teisėjų Teismui sudaryti negali būti mažiau kaip vienuolika, Teismo reglamente gali būti numatyta galimybė prireikus leisti pakaitomis vienam ar daugiau teisėjų nedalyvauti posėdyje.

3. Devynių teisėjų kvorumo pakanka Teismui sudaryti.

26 straipsnis

1. Prireikus Teismas savo nuožiūra gali sudaryti vieną ar daugiau teismo kolegijų iš trijų ar daugiau teisėjų tam tikrų kategorijų byloms spręsti, pavyzdžiui, darbo byloms arba byloms, susijusioms su tranzitu ir ryšiais.

2. Teismas bet kuriuo metu gali sudaryti teismo kolegiją konkrečiai bylai spręsti. Teisėjų, sudarančių šią kolegiją, skaičių nustato Teismas šalių pritarimu.

3. Šiuo straipsniu numatytos teismo kolegijos nagrinėja bylas, jeigu šalys to prašo.

27 straipsnis

Bet kurios iš 26 ir 29 straipsniuose numatytos kolegijos priimtas sprendimas laikomas paties Teismo priimtu sprendimu.

28 straipsnis

26 ir 29 straipsniuose numatytos teismo kolegijos gali, jei šalys sutinka, posėdžiauti ir atlikti savo funkcijas ne tik Hagoje, bet ir kitose vietose.

29 straipsnis

Siekdamas pagreitinti bylų nagrinėjimą, Teismas kasmet iš penkių teisėjų sudaro kolegiją, kuri šalių prašymu gali svarstyti ir spręsti bylas supaprastinta tvarka. Pakeisti teisėjams, kurie mano, jog negali dalyvauti posėdžiuose, papildomai skiriami dar du teisėjai.

30 straipsnis

1. Teismas nustato savo funkcijų atlikimo taisykles. Pirmiausia Teismas nustato darbo reglamentą.

2. Teismo reglamentas gali numatyti, kad Teismo arba jo kolegijų posėdžiuose dalyvautų asesoriai be balsavimo teisės.

31 straipsnis

1. Teisėjai, būdami kiekvienos iš bylos šalių piliečiais, išlaiko teisę dalyvauti Teisme nagrinėjamos bylos posėdžiuose.

2. Jeigu į Teismo sudėtį įeina teisėjas, kuris yra vienos iš šalių pilietis, bet kuri kita šalis gali pasirinkti asmenį, kad jis posėdžiautų kaip teisėjas. Šis asmuo pirmiausiai pasirenkamas iš tų, kurie buvo iškelti kandidatais 4 ir 5 straipsniuose nustatyta tvarka.

3. Jeigu į Teismo sudėtį neįeina nė vienas teisėjas, kuris yra šalių pilietis, kiekviena iš tų šalių gali pasirinkti teisėją šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

4. Šio straipsnio nuostatos taikomos 26 ir 29 straipsnių nustatytais atvejais. Šiais atvejais Pirmininkas prašo vieno arba prireikus dviejų Teismo sudarytų teismo kolegijų narių, kad jie užleistų savo vietą Teismo nariams, kurie yra suinteresuotų šalių piliečiai, arba, jei tokių nėra ar jeigu jie negali dalyvauti, specialiai šalių pasirinktiems teisėjams.

5. Jeigu kelios šalys turi bendrą tikslą, jos, taikant ankstesnes nuostatas, laikomos viena šalimi. Jeigu kyla abejonių šiuo klausimu, klausimą sprendžia Teismas.

6. Teisėjai, parinkti pagal šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalis, turi atitikti šio Statuto 2 straipsnyje, 17 straipsnio 2 dalyje, 20 ir 24 straipsniuose keliamus reikalavimus. Priimant sprendimus, jie su savo kolegomis dalyvauja lygiomis teisėmis.

32 straipsnis

1. Teismo nariai gauna metinę algą.

2. Pirmininkas gauna specialųjį metinį priedą.

3. Vicepirmininkas gauna specialųjį priedą už kiekvieną dieną, kurią jis eina Pirmininko pareigas.

4. Pagal 31 straipsnį parinkti teisėjai, kurie nėra Teismo nariai, gauna atlyginimą už kiekvieną dieną, kurią jie ėjo teisėjo pareigas.

5. Šias algas, priedus bei atlyginimus nustato Generalinė Asamblėja. Jie negali būti sumažinti iki kadencijos pabaigos.

6. Teismo Sekretoriaus algą Teismo pasiūlymu nustato Generalinė Asamblėja.

7. Generalinės Asamblėjos priimtuose nuostatuose numatomos sąlygas, kuriomis, jei atsistatydina Teismo nariai ir Teismo Sekretorius, jiems skiriamos pensijos, taip pat sąlygas, kuriomis padengiamos Teismo narių ir Teismo Sekretoriaus kelionės išlaidos.

8. Aukščiau minėtos algos, priedai bei atlyginimai neapmokestinami.

33 straipsnis

Teismo išlaidas Jungtinės Tautos padengia Generalinės Asamblėjos nustatyta tvarka.

II SKYRIUS
TEISMO KOMPETENCIJA

34 straipsnis

1. Tik valstybės gali būti Teismo nagrinėjamų bylų šalys.

2. Pagal savo reglamentą ir jo pagrindu Teismas gali prašyti tarpvalstybinių tarptautinių organizacijų teikti informaciją, susijusią su jo nagrinėjamomis bylomis, taip pat gauti tokią informaciją, kurią minėtos organizacijos teikia savo iniciatyva.

3. Kai Teismo nagrinėjamoje byloje iškyla tarpvalstybinės tarptautinės organizacijos steigiamojo dokumento ar tarptautinės konvencijos, sudarytos remiantis šiuo dokumentu, aiškinimo klausimas, Teismo Sekretorius apie tai praneša šiai organizacijai ir perduoda jai viso rašytinio proceso nuorašus.

35 straipsnis

1. Į Teismą gali kreiptis valstybės šio Statuto šalys.

2. Sąlygas, kuriomis į Teismą gali kreiptis kitos valstybės, nustato Saugumo Taryba, remdamasi specialiomis galiojančiomis tarptautinių sutarčių nuostatomis; šios sąlygos jokiu būdu negali lemti šalių nelygios padėties Teisme.

3. Jeigu bylos šalis yra valstybė, kuri nėra Jungtinių Tautų narė, Teismas nustato sumą, kurią ta šalis turi sumokėti Teismo išlaidoms padengti. Ši nuostata netaikoma, jeigu tokia valstybė jau prisideda prie teismo išlaidų padengimo.

36 straipsnis

1. Teismo jurisdikcijai priklauso visos bylos, kurias šalys perduoda jam spręsti, ir visi klausimai, specialiai numatyti Jungtinių Tautų įstatuose ir galiojančiose tarptautinėse sutartyse bei konvencijose.

2. Valstybės, šio Statuto šalys, gali bet kuriuo metu pareikšti, kad jos pripažįsta, be specialaus dėl to sutarimo, *ipso facto*, Teismo privalomąją jurisdikciją sprendžiant visus teisinius ginčus su bet kuria kita valstybe, prisiėmusią tokį pat įsipareigojimą, dėl:

a) tarptautinės sutarties aiškinimo;

b) bet kurio tarptautinės teisės klausimo;

c) kokio nors fakto, kuris, jeigu būtų ištirtas, būtų laikomas tarptautinio įsipareigojimo pažeidimu;

d) reparacijų už tarptautinio įsipareigojimo pažeidimą dydžio.

3. Pirmiau nurodyti pareiškimai gali būti daromi nekeliant jokių sąlygų arba juose keliant kelių ar tam tikrų valstybių savitarpiškumo sąlygą, arba tam tikram laikui.

4. Tokie pareiškimai atiduodami saugoti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris jų nuorašus perduoda šio Statuto šalims ir Teismo Sekretoriui.

5. Pagal Nuolatinio Tarptautinio Teisingumo Teismo Statuto 36 straipsnį padaryti ir tebegaliojantys pareiškimai yra laikomi šio Statuto šalių sutikimu su Tarptautinio Teismo privalomąja jurisdikcija ir jos pripažinimu tam laikotarpiui, kol jie dar galioja, ir juose nurodytomis sąlygomis.

6. Jei kyla ginčų dėl to, ar Teismas turi jurisdikciją, klausimą sprendžia Teismas.

37 straipsnis

Kai galiojanti tarptautinė sutartis ar konvencija numato bylos perdavimą teismui, kurį turėjo įsteigti Tautų Lyga, arba Nuolatiniam Tarptautinio Teisingumo Teismui, šio Statuto šalių byla turi būti perduota Tarptautiniam Teismui.

38 straipsnis

1. Teismas, kuris jam perduotus ginčus turi spręsti vadovaudamasis tarptautine teise, taiko:

a) ir bendrąsias, ir specialiąsias tarptautines konvencijas, nustatančias taisykles, kurias aiškiai pripažįsta nesutariančiosios valstybės;

b) tarptautinį paprotį kaip įrodymą visuotinės praktikos, pripažintos teisine norma;

c) civilizuotų tautų pripažintus bendruosius teisės principus;

d) atsižvelgdamas į 59 straipsnio nuostatas, teismo sprendimus ir skirtingų tautų viešosios teisės aukščiausios kvalifikacijos specialistų doktriną kaip pagalbinę priemonę teisės normoms nustatyti.

2. Šios nuostatos nedraudžia Teismui spręsti bylos *ex aequo et bono,* jei šalys su tuo sutinka.

III SKYRIUS
BYLŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

39 straipsnis

1. Oficialiosios Teismo kalbos yra prancūzų ir anglų. Jeigu šalys sutinka, kad byla būtų nagrinėjama prancūzų kalba, sprendimas priimamas prancūzų kalba. Jei šalys sutinka, kad byla būtų nagrinėjama anglų kalba, sprendimas priimamas anglų kalba.

2. Jeigu nėra susitarimo dėl kalbos pasirinkimo, kiekviena šalis Teismo proceso metu gali vartoti tą kalbą, kuriai ji teikia pirmenybę; Teismo sprendimas priimamas prancūzų ir anglų kalbomis. Tokiu atveju Teismas kartu nustato, kuris iš dviejų tekstų laikomas oficialiu.

3. Teismas bet kurios iš šalių prašymu leidžia pasirinkti kokią nors kitą, o ne prancūzų ar anglų kalbą.

40 straipsnis

1. Bylos Teisme keliamos atitinkamais atvejais arba pranešant apie specialų susitarimą, arba Teismo Sekretoriui pateikiant adresuotą rašytinį pareiškimą. Abiem atvejais turi būti nurodyti ginčo dalykas ir šalys.

2. Teismo Sekretorius nedelsdamas informuoja apie tai visus suinteresuotus asmenis.

3. Jis taip pat per Generalinį Sekretorių informuoja Jungtinių Tautų nares bei kitas valstybes, turinčias teisę dalyvauti Teisme.

41 straipsnis

1. Teismas turi teisę nurodyti, jei, jo nuomone, to prireikia susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, bet kurias laikinąsias priemones, kurių turi būti imtasi kiekvienos iš šalių atitinkamoms teisėms išsaugoti.

2. Kol bus priimtas galutinis sprendimas, pranešimas apie siūlomas priemones turi būti nedelsiant pateiktas šalims ir Saugumo Tarybai.

42 straipsnis

1. Šalys dalyvauja Teisme per savo atstovus.

2. Teisme jos gali naudotis įgaliotinių ar advokatų pagalba.

3. Šalių atstovai, įgaliotiniai ar advokatai Teisme naudojasi privilegijomis ir imunitetais, kurių reikia, kad galėtų nepriklausomai eiti savo pareigas.

43 straipsnis

1. Teismo procesą sudaro dvi dalys: rašytinė ir žodinė.

2. Rašytinį procesą sudaro teikimas Teismui ir šalims memorandumų, atsakomųjų memorandumų ir prireikus atsakymų į juos, taip pat visų juos lydinčių raštų ir dokumentų.

3. Šie dokumentai Teismo nustatyta tvarka ir laiku teikiami per Teismo Sekretorių.

4. Vienos iš šalių kiekvieno pateikiamo dokumento patvirtintas nuorašas turi būti perduotas kitai šaliai.

5. Žodinį procesą sudaro Teismo liudytojų, ekspertų, atstovų, įgaliotinių ir advokatų kalbos.

44 straipsnis

1. Norėdamas perduoti visus pranešimus asmenims, kurie nėra atstovai, įgaliotiniai ir advokatai, Teismas tiesiogiai kreipiasi į valstybės, kurios teritorijoje turi būti įteiktas pranešimas, vyriausybę.

2. Ta pati nuostata taikoma ir tada, kai reikia gauti įrodymų vietoje.

45 straipsnis

Teismo posėdžiui vadovauja Pirmininkas arba, jeigu jis negali pirmininkauti, Vicepirmininkas; jeigu nei vienas, nei kitas iš jų negali pirmininkauti, pirmininkauja vyriausias iš dalyvaujančių teisėjų.

46 straipsnis

Byla svarstoma Teisme viešai, jei Teismas nenusprendžia kitaip arba jei šalys nereikalauja, kad kiti žmonės nebūtų įleidžiami.

47 straipsnis

1. Kiekvienos bylos nagrinėjimas posėdyje turi būti protokoluojamas; protokolą pasirašo Teismo Pirmininkas ir Sekretorius.

2. Tik šis protokolas yra autentiškas.

48 straipsnis

Teismas nustato bylos nagrinėjimo tvarką, taip pat formą ir laiką, kokia ir per kurį kiekviena šalis turi galutinai išdėstyti savo argumentus, ir imasi visų priemonių įrodymams surinkti.

49 straipsnis

Dar prieš pradėdamas svarstyti bylą, Teismas gali pareikalauti, kad atstovai pateiktų bet kurį dokumentą arba duotų bet kurį paaiškinimą. Jeigu atsisakoma tai daryti, surašomas aktas.

50 straipsnis

Teismas bet kuriuo metu gali patikėti bet kuriam asmeniui, institucijai, įstaigai, komisijai ar kitai pasirinktai organizacijai atlikti tyrimą ar pateikti eksperto išvadą.

51 straipsnis

Svarstant bylą, visi ją liečiantys klausimai liudytojams ir ekspertams pateikiami laikantis sąlygų, Teismo nustatytų 30 straipsnyje nurodytame reglamente.

52 straipsnis

Teismas, nustatytu laiku gavęs įrodymus, gali atsisakyti priimti visus vėlesnius žodinius ir rašytinius įrodymus, kuriuos viena iš šalių norėtų pateikti be kitos šalies sutikimo.

53 straipsnis

1. Jeigu viena iš šalių neatvyksta į Teismą arba negina savo reikalavimų, kita šalis gali prašyti Teismą, kad išspręstų bylą jos naudai.

2. Teismas, prieš patenkindamas šį prašymą, turi įsitikinti ne tik tuo, kad byla priklauso jo jurisdikcijai pagal 36 ir 37 straipsnius, bet ir tuo, ar šis reikalavimas turi pakankamą faktinį bei teisinį pagrindą.

54 straipsnis

1. Kai atstovai, įgaliotiniai ir advokatai, vadovaujami Teismo, baigia dėstyti paaiškinimus byloje, Pirmininkas paskelbia bylos svarstymą esant baigtą.

2. Teismas išeina į pasitarimų kambarį priimti sprendimo.

3. Teismo pasitarimai vyksta uždaruose posėdžiuose ir laikomi paslaptyje.

55 straipsnis

1. Teismo sprendimai visais klausimais priimami dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma.

2. Jei balsai pasidalija po lygiai, Pirmininko ar jį pavaduojančio teisėjo balsas persveria.

56 straipsnis

1. Sprendime turi būti išdėstyti motyvai, kuriais jis pagrįstas.

2. Sprendime turi būti nurodytos jį priimant dalyvavusių teisėjų pavardės.

57 straipsnis

Jeigu visas sprendimas arba jo dalis neišreiškia vieningos teisėjų nuomonės, kiekvienas teisėjas turi teisę pareikšti atskirąją nuomonę.

58 straipsnis

Sprendimą pasirašo Teismo Pirmininkas ir Sekretorius. Jis paskelbiamas atvirame Teismo posėdyje apie tai tinkamai pranešus atstovams.

59 straipsnis

Teismo sprendimas privalomas tik byloje dalyvaujančioms šalims ir tik tai konkrečiai bylai.

60 straipsnis

Sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas. Kilus ginčui dėl sprendimo prasmės ir taikymo srities, jį sprendžia Teismas bet kurios iš šalių reikalavimu.

61 straipsnis

1. Prašymas peržiūrėti sprendimą gali būti pareikštas tik paaiškėjus naujoms aplinkybėms, kurios, atsižvelgiant į jų pobūdį, gali lemti bylos sprendimą ir kurios, priimant sprendimą, nebuvo žinomos Teismui bei šaliai, prašančiai peržiūrėti bylą, būtinai pabrėžiant, jog šis nežinojimas nebuvo nerūpestingumo rezultatas.

2. Peržiūrėjimo procesas pradedamas Teismo nutartimi, kurioje aiškiai konstatuojamos naujos aplinkybės, leidžiančios peržiūrėti bylą, ir paskelbimu, kad tuo remiantis priimamas prašymas ją peržiūrėti.

3. Teismas, prieš pradėdamas peržiūrėjimo procesą, gali pareikalauti, kad būtų įvykdytas jau priimtas sprendimas.

4. Prašymas peržiūrėti bylą turi būti pareikštas nepraėjus šešiems mėnesiams po to, kai paaiškėja naujos aplinkybės.

5. Joks prašymas peržiūrėti bylą negali būti pareikštas praėjus dešimčiai metų nuo sprendimo priėmimo dienos.

62 straipsnis

1. Jeigu kuri nors valstybė mano, kad, sprendžiant bylą, gali būti paveikti jos teisiniai interesai, ji gali prašyti Teismą, kad leistų jai dalyvauti byloje.

2. Teismas sprendžia, patenkinti ar nepatenkinti šio prašymo.

63 straipsnis

1. Jei kyla klausimų dėl konvencijos, kurios šalys, be suinteresuotų bylos šalių, yra ir kitos valstybės, aiškinimo, Teismo Sekretorius nedelsdamas apie tai praneša visoms toms valstybėms.

2. Kiekviena valstybė, gavusi tokį pranešimą, turi teisę dalyvauti procese, ir, jeigu ji pasinaudoja šia galimybe, sprendime pateikiamas aiškinimas yra toks pat privalomas ir jai.

64 straipsnis

Jei Teismas nenusprendžia kitaip, kiekviena šalis padengia savo teismo išlaidas.

IV SKYRIUS
KONSULTACINĖS IŠVADOS

1. Teismas gali pateikti konsultacinę išvadą bet kokiu teisės klausimu, jei to prašo kuri nors tarptautinė institucija ar organizacija, kurioms Jungtinių Tautų įstatai suteikia teisę pateikti tokį prašymą, arba remdamasi šiais Įstatais.

2. Klausimai, dėl kurių prašoma konsultacinės Teismo išvados, teikiami Teismui rašytiniu prašymu, kuriame tiksliai suformuluojamas klausimas, dėl kurio reikia išvados; prie jo pridedami visi dokumentai, galintys padėti išaiškinti klausimą.

66 straipsnis

1. Teismo Sekretorius nedelsdamas praneša apie prašymą pateikti konsultacinę išvadą visoms valstybėms, turinčioms teisę dalyvauti Teisme.

2. Be to, Teismo Sekretorius specialiu ir tiesioginiu pranešimu informuoja bet kurią valstybę, turinčią teisę dalyvauti Teisme, taip pat bet kurią tarptautinę organizaciją, kuri, Teismo arba jo Pirmininko, jeigu Teismas neposėdžiauja, nuomone, gali pateikti šiuo klausimu informaciją, kad Teismas Pirmininko nustatytu laiku yra pasirengęs priimti rašytinius pranešimus šiam tikslui sušauktame atvirame posėdyje.

3. Jeigu bet kuri valstybė, turinti teisę dalyvauti Teisme, negautų šio straipsnio 2 dalyje nurodyto specialaus pranešimo, ji gali pareikšti norą pateikti rašytinį pranešimą arba būti išklausyta; Teismas šiuo klausimu priima sprendimą.

4. Valstybėms ir organizacijoms, pateikusioms rašytinius ar žodinius pranešimus arba ir vienus, ir kitus, turi būti leista dalyvauti svarstant pranešimus, kitų valstybių ar organizacijų pateiktus tokia forma, tokios apimties ir per tokį laiką, kurį kiekvienu atskiru atveju nustato Teismas arba, jei jis neposėdžiauja, Teismo Pirmininkas. Tuo tikslu Teismo Sekretorius tinkamu metu perduoda visus tokius rašytinius pranešimus valstybėms ir organizacijoms, kurios savo ruožtu pateikė tokius pranešimus.

67 straipsnis

Teismas konsultacines išvadas pateikia atvirame posėdyje, apie tai pranešdamas Generaliniam Sekretoriui ir Jungtinių Tautų narių, kitų tiesiogiai suinteresuotų valstybių ir tarptautinių organizacijų atstovams.

68 straipsnis

Atlikdamas konsultavimo funkcijas, Teismas šio Statuto nuostatomis, taikomomis sprendžiant ginčus, vadovaujasi tiek, kiek jis jas laiko taikytinomis.

V SKYRIUS
PATAISOS

69 straipsnis

Šio Statuto pataisos daromos tokia pačia tvarka, kuri yra nustatyta Jungtinių Tautų įstatuose pataisoms teikti, tačiau laikantis visų nuostatų, kurias Generalinė Asamblėja pagal Saugumo Tarybos rekomendaciją gali priimti valstybėms, kurios nėra Jungtinių Tautų narės, bet yra šio Statuto šalys.

70 straipsnis

Teismas turi teisę siūlyti bet kurias šio Statuto pataisas, kurias jis laiko reikalingas, pateikdamas jas raštu Generaliniam Sekretoriui, kad jos būtų apsvarstytos laikantis 69 straipsnio nuostatų.
